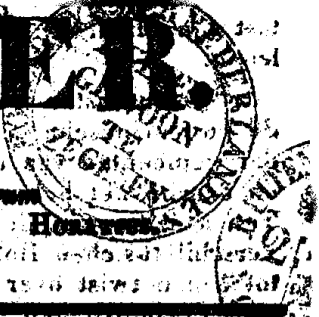

NOORD-BRABANDER.

De prijs van dit blad, gerucht te worden, wordt, na de afloop van de satursdag, en wordt franco toegesonden, tot de volgende gelegenheid, voor een prijs van 15 1/2 voor 3 maanden. Met het ziele laten in de hand op alle plaatsen en bij de stamanters boekhandelaars. Voor de afloop van de volgende plaatsen, van waar hetzelfde bij de uitgevers wordt afgehaald, en de prijs van 15 1/2, en de afloop van 15 cents des tegeel gepast.

Diens veran
Quid vestit? Houders
ablaagd 3/4
Tab —

IS ROSCH, ZATURDAG, 7 APRIL 1832

Te Warschau is den 27 maart het volgende manifest bekend gemaakt:

Wij, de ondergeteekende, hebben ons manifest van 23 januarij als vorigen jaars, toen al onze getrouwe onderdanen der kroon kondigden van twee troepen in het koninkrijk Polen, dat door eenen vreesachtigen onheil, het welk ons land overdeek, en waarvan wij ons leed en ongemak, en de schade van het sloochomgijzel van de Russen op het land, met de wettige en rechtmatige overreikende grondzaken, te vestigen. Thans, nu wij de volken in het koninkrijk Polen door kracht van wapenen een einde gemaakt is, en nu de door verustige wachposten verleend uitte tot haren pligt terug gekerd en aan de rust weder gegeven is, hebben wij het nuttig geacht ons plan ter intoring van eenen orde van zaken ten uitvoer te brengen, waartoe de rust en de eendragt der beide volken, aldus de Goddelijke Voorzienigheid van onze zorgen tevertrouwd heeft, voor altijd tegen nieuwe ondernemingen beschermd worden. Het in 1815 door Russlands zegvierende wapenen veroverde koninkrijk Polen erlaagde destijds van de grootmoedigheid onzes verheeren voorgangers, Keizer Alexander, niet alleen zijn onafhankelijk bestaan terug, maar het verkreeg ook bijzondere wetten, die door de grondwet geheiligd werden. Intusschen konden deze weldaden de eeuwige vijanden van alle orde en wettig gezag niet te vreden stellen. Deze, hardnekkig in hunne misdadige ontwerpen volhardend, hielden geen oogenblik op, van eenen afscheiding der beide aan onzen schiepter onderworpen volken te droomen, en in hunnen euveldmoed waagden zij het, de weldaden des herstellers van hun vaderland te mishandelen, en dezelfde wetten en vrijheden, die zijn magtige arm hun edelmoedighijk verleend had, dienstbaar te maken aan de vernieling van zijn groote werk.

Bloedvergieten was het gevolg van deze woelingen. De rust en het geluk, die het koninkrijk Polen in eenen te voren ongekende mate genoten had, verdwenen te midden van eenen burgeroorlog en eenen algemeene verwoesting. Al deze rampen zijn nu voorbij: het koninkrijk Polen, op nieuw aan onzen schiepter onderworpen, zal de rust terug erlangen en in den schoot des vredes, die onder bescherming eener waakzame regering aan hetzelfde wedergegeven is, op nieuw ontluiken.

Dienvolgens achten wij het, in onze vaderlijke zorg voor het welzijn onzer getrouwe onderdanen, de heiligste onzer pligten, om door alle ter onzer beschikking staande middelen, den terugkeer van soortgelijke rampen, als hen getroffen hebben, daardoor te verhoeden, dat wij aan de kwalijkgezinden de middelen ontnemen, met hulp van welke het hun — gelijk de ondervinding geleerd heeft, — gelukt is, de algemeene rust te stooren. Daar wij bovendien aan onze onderdanen in het koninkrijk Polen bij voortdoring al dat geluk verzekeren willen, dat voor het welzijn van elk burger in het bijzonder, en van het geheele land in het algemeen, noodig is, te weten, veiligheid van personen en goederen, vrijheid van geweten, en alle wetten en voorregten der steden en gemeenten, opdat het koninkrijk Polen, bij eenen naar zijne behoeften berekende afzonderlijke administratie, toch niet ophoude een wezenlijk deel van ons rijk te zijn, en opdat de bewoners van dit land voortaan met de Russen een eenig, door overeenstemmende gevoelens en broederlijke gezindheid verbonden, volk uitmaken — zoo hebben wij, overeenkomstig deze beginselen, op heden bij een allernadigst verleend organiek besluit bevolen en besloten, in het beheer van ons koninkrijk Polen eenen nieuwen vorm en eenen nieuwe orde in te voeren.

Gegeven te St. Peterburg, den 26 februarij 1832, van onze regering het zevende.

NIKOLAAS.
Van wege den Keizer en Koning,
De minister secretaris van staat,
Graaf S. GRABOWSKI.

Te gelijk met dit manifest is het daarin vermelde organieke besluit te Warschau afgekondigd, waarvan wij hier de bepalingen mededeelen.
(Het vervolg hierna)
Het koninkrijk Polen wordt voor altijd met het russische keizerrijk vereenigd en vormt een onafscheidelijk deel daarvan.
Het koninkrijk zal zijn afzonderlijk beheer, zijne eigene burgerlijke en strafwetboeken hebben, en de wetten en voorregten der steden en gemeenten blijven van kracht.

De krooning des Keizers van Rusland en Koning van Polen zal voortaan te Moskou, bij eenen en dezelfde plechtigheid, in tegenwoordigheid der daartoe afgezonden afgevaardigden, plaats hebben.
In geval in het keizerrijk een tegenstand mocht zijn, zal de Keizer de kroon van Polen niet aantrekken.
De vrijheid van den Christendom is gewaarborgd, en zal voortaan in het koninkrijk Polen, en in de landen, die voortaan van de keizerlijke beschikking en wettelijkheid der regering.

De persoonlijke vrijheid is gewaarborgd; niemand vermag buiten de bij de wet voorzede gevallen en voorgeschreven vormen in hechtenis genomen, en ieder moet uiterlijk binnen drie dagen voor eenen bevoegde rechtbank terag gested worden.

De straf van verbodtoelating der gunstigen kan slechts bij staats-misdaden van de eerste klasse toegepast worden.
De drukpers wordt aan eenigen overmatigheids beperkingen onderworpen.

Het koninkrijk Polen draagt in eenen voegzame eeuwigdijheid bij tot de algemeene uitgaven van het keizerrijk de belastingen, die tot november 1832 bestaan hebben, worden gehandhaafd.

De handelsbetrekkingen van het koninkrijk en keizerrijk, zullen overeenkomstig de wederkeerige belangen der partijen geregeld worden.

Er zal voortaan voor Polen en Rusland slechts een leger zijn. De Keizer behoudt zich voor, nader het aandeel te bepalen, dat Polen in de samenstelling van het leger zal hebben.

De ingezetenen der beide landen kunnen wederkeerig genaturaliseerd worden.

Het opperste beheer wordt uitgeoefend door den raad van administratie, die, onder voorzitterschap van den stadhouder, uit de directeurs-generaal, eenen controleur-generaal en andere door den Soeverein te benoemen leden zal bestaan.

Deze raad stelt de kandidaten voor tot aartsbisschoppen, bisschoppen, directeurs-generaal, enz., welke onder alle onderdanen van S. M. nader onderscheid kunnen gekozen worden.

Bovendien is er een staatsraad, wiens bevoegdheid de administratieve wetgeving betreft.

Alle wetten van algemeen belang, zoo als de begroting, worden aan den staatsraad van het keizerrijk ter hersiening en bekrachtiging toegezonden.

Alle zaken van beheer en administratie worden in de poolsche taal behandeld.

De oude verdeeling des lands blijft in stand; even zoo de wojowdschaps commissien, de vergaderingen des adels, de gemeentelijke vergaderingen en wojowdschaps-raden.

Engeland.

LONDEN, 1 April.

De uitwisseling der ratificatie heeft gisteren geen plaats gehad. Men verzekert, dat, ofschoon de baron van Wessenberg, de oostenrijksche zaakgelastigde, de ratificatie van den Keizer, zijnen meester, ontvangen heeft, hij die niet mogt overhandigen, dan te gelijk met de ratificatie van Pruisen, en dat de pruisische gevolmagtigde minister, baron von Bulow daartoe de noodige order nog niet gekregen had, hoe zeer hij die, weder, zoo als men verzekert, elk oogenblik verwachtte.

Graaf Orloff heeft zijnen intrek in Clarendon-hotel genomen, waar de aanzienlijkste diplomaten en een aantal lieden van den eersten rang hem zijn komen begroeten. Woensdag heeft Zijne Exc. de eer gehad den Koning op het paleis van St. James zijne geloofsbrieven te overhandigen. Gisteren zou de graaf een bezoek bij den Koning op Windsor gaan afleggen. Vrijdag heeft Zijne Exc. den hertog van Wellington bezocht, en een bezoek ontvangen van lord Holland, den burggraaf Beresford en den oostenrijkschen zaakgelastigde, baron van Neumann. Heden zou hij eene conferentie met den graaf Matuschewitz houden. Om trent den aard van des graven zending is hier niets uitgelekt.

Op verzoek van lord Wharcliffe zal de tweede voorlesing der hervormings-bill op maandag den 9 dezor plaats hebben, en dus vier dagen later dan door graaf Grey voorgesteld was.

— Het linienschip Britannia van 120 stukken wordt te Portsmouth uitgerust en is waarschijnlijk naar Lissabon of naar de West-Indien bestemd.

— Het getal der personen, die hief door de cholera aange-
taast zijn, bedroeg gisteren 1816, en daaraan waren 559 over-
leden.

— De minister *Palmerston* heeft, bij de beraadslaging over
de buitenlandsche aangelegenheden, in de zitting van het huis
der gemeenten van den 29 maart, het britsch bestuur verdedigd,
en daarbij het behoud van den vrede op den voorgrond gesteld.
Ten aanzien van de belgische zaken merkte hij aan, dat het
verschil tusschen Holland en België zich thans eigenlijk bepaalde
tot eenen twist over de vaart op een paar binnenwateren, — dat
voor de bepalingen, welke door de conferentie omtrent die vaart
gemaakt waren, tot grondslag was aangenomen, hetgeen bij het
Weener tractaat omtrent de vaart op de rivieren was vastge-
steld; — dat bovendien aan Holland reeds meerdere voorregten
waren toegestaan, dan waarop dat land in billijkheid aanspraak
kon maken; — en dat voor het overige de bepalingen, welke
in het belang van België zijn opgesteld, noodzakelijk waren,
om dat rijk genot te doen hebben van de aan hetzelfde verleende
onafhankelijkheid. — Ten opzichte van Portugal heeft de minis-
ter gezegd, dat, zoo lang Spanje en de andere Mogendheden
eene volkomene onzijdigheid in acht namen, ook Engeland on-
zijdig zou blijven, doch dat, zoodra Spanje zich in de portuge-
sche zaak mengde, Engeland zich gerechtigd zou achten, om aan
de tegenpartij, hulp te verleenen.

Frankrijk.

PARIS, 2 April.

De aartsbischop van Parijs heeft, bij mandement, gedurende
negan dagen, openbare gebeden uitgeschreeven om van den he-
mel het afweeren der cholera af te smeeken.

Het is opmerkelijk dat die ziekte zich ook hier, zoo als el-
ders, bij eenige wijken bepaalt en thans aldaar de meeste ver-
wooningsteden aanrijt; de doctoren van het groote gasthuis (*Hôtel
Dieu*) hebben eene verklaring ingediend, dat hen nog niet het
geringste bewijs van de overerving der ziekte bij aanraking was
aangekomen.

— De minister van oorlog heeft maatregelen, voor het gar-
nizoen van Parijs, tegen de cholera doen nemen, welke onzer-
wijd moeten toegepast worden.

— Wij vernemen, dat de aartsbischop van Parijs onderrigt
zijnde, dat twee gevallen van cholera zich te Charenton geopen-
baard hebbende, zich gehaast heeft het huis van Conflans, ter
beschikking van den prefect van politie te stellen, om daarvan
een hospitaal of gezondheids huis te maken; deze prelaat heeft
tevens den prefect mededeeld, dat vele personen hante dien-
ten en hante beurs aanboden, om de door de cholera aange-
taste personen te gemoet te komen.

— De geneesheeren en chirurgijns van het *Hôtel Dieu* heb-
ben eene verklaring in het belang der waarheid gedaan, dat zij
redenen hebben te vermoeden dat de cholera niet aanstekelijk is.

— Blijkens het rapport van den *Moniteur* zijn er heden 483
personen door de cholera aangeast; gisteren alleen zijn er 221
nieuwe zieken gevallen geweest, waarvan 67 overleden.

— Uit St. Etienne wordt gemeld, dat op de kanongietery
van St. Julien besteld zijn 20,000 houwitsers van 6 duimen,
wegende 20 kilogr.; 30,000 van 8 duimen, wegende 22 kilogr.;
10,000 kogels van 24 en 10,000 van 12 ponden.

— De heer *Jacobus Lodewyk de la Bruere de St. Benoite*, bis-
chop in partibus van Tempé en lid van het kapittel van St.
Denis, is op den 27 maart te Parijs overleden. Hij was gedu-
rende de revolutie geëmigreerd; in Frankrijk terug gekomen,
werd hij groot-vicaris van Mechelen, en in het jaar 1813, door
Buonaparte voor het bisdom van Gent benoemd. Deze missie
was niet gelukkig. Op het tijdstip der restauratie keerde de
heer *de la Bruere* naar Beieren terug, waar hij de jaren zijner
ballingschap doorbragt. Hij verkreeg, op aanbeveling van den
Koning van Beieren, eenen titel van bisschop in partibus, en
werd naderhand voorzien van een kanonnikdom van St. *Denis*.
Hij sloeg eenige jaren geleden, het bisdom van Frejus af en
verkoos liever te Parijs in de afzondering te leven. Zijne be-
valligheid, de zachtheid zijner zeden en van zijn voorbeeldig
leven, hadden hem de achting en toegenegenheid verworven
van allen, die hem kenden. — De prelaat is bijna onverwacht
gestorven, aan de gevolgen van eene zeer geringe ongesteldheid
en was ongeveer 71 jaren oud.

— De ingewikkelheden van de belgische zaak zijn bijna ten
einde geloopt; de moeilijkheden in de zaken van Ancona
beginnen; de Oostenrijksche armée concentreert zich rondom het
pauzelijk grondgebied, en het ministerie van den 13 maart doet
artillerie naar Ancona vestrekken.

— Twee dagbladen hebben gemeld, dat de H. Vader ver-
boden had de bullen der drie in het laatste consistorie gepre-
coniseerde bisschoppen, te expedieren; die bullen zijn reeds
eenigen tijd geleden, te Parijs aangekomen en in den staats-
raad gevisceerd. De ordonnantie van afkondiging staat in den
Moniteur van den 28.

— Uit Napels verneemt men onder dagteekening van den 15

maart: Men heeft alhier een ligte schok van aardbeving op den
21 maart, des avonds ten 7 ure, gevoeld; eenige personen zijn uit
Caserta en Capatano estafetten aangekomen, welke noodlottige
tijdingen overbrengende; Capatano vooral moet verschrikkelijk
geleden hebben; men spreekt van 700 dooden. — Wij zijn nog
zonder tijdingen uit Neder-Calabrie en Sicilia.

— Twee koeriers, gisteren te gelijker tijd uit Rome aange-
komen, hebben, zoo men zegt, zeer bevredigende tijdingen
medegebragt.

— Brieven uit Rome van den 18, melden, dat de kapitein
de la Suse, die den kapitein *Legallot* in het komman-
dement van het eskader moet vervangen, aldaar is aangekomen,
men meldt tevens dat onze ambassadeur zijne conferentien met
den kardinaal *Bernetti* hervat heeft.

Belgie.

BRUSSEL, 3 April.

De senaat heeft de voorlegging van het ontwerp besluit voor
de hegrootingen der openbare schuld, justitie, marine enz. aan-
gehoord; de heer *Dupont d'Haarne* verlangde, dat van dit ontwerp
men, die aan Holland betaald moeten worden, afgetrokken
worden de buitengenoemde oorlogskosten; welke België door de
voortdurende weigering van Holland om de 24 artikelen aan te
nemen, maken moest onderscheiden. leden werden door de
het woord over de naalhangige budjetten; welke door den mi-
nister van justitie werden beantwoord, die vele beminningen
en verbeteringen deed zien, welke thans nog niets konden wor-
den ingevoerd; de heer *Lefebvre Meuret*, in de gevoelens van
den heer *Dupont* deplende, legde een voorstel neder op het
bureau, daartoe strekkende, om het gouvernement te bewe-
gen, Holland verantwoordelijk te stellen voor de voortgang in
het aannemen der 24 artikelen en denzelven gevolgen; voor
zooval België betreft; dit voorstel ondersteund wordende werd
er eene commissie tot deszelfs onderzoek benoemd.

— De afgevaardigden hebben zich in heden zitting van gis-
teren bezig gehouden met de behandeling van het artikel de
mant betreffende; het ministerie had daarvoor aangevraagd
een som van 22,100 gulden; de kamer verwierp het voorstel
spontaan aan, dat van den heer *Dumortier*, die slechts eene ra-
doctie van 1,500 voorgesteld had. Eenige amendementen,
om tot aan de organisatie van een nieuw amnestelsel, geen
crediet aan dit artikel toe te wijzen, werden verworpen. Voor
het scheiden der vergadering noodigde de president de leden
uit, om zich heden vroegtijdig in de sectien te vereenigen, ten
einde kennis te nemen van een zeer belangrijk voorstel, dat de
heer *Ozy* had te doen.

— Volgens den *Gourrier* is het ontslag van den minister van
financien door den Koning nog niet aangenomen; intusschen
heeft de heer *Ogden* de zitting van gisteren bijgewoond en
deel aan de beraadslagingen genomen.

— Heden op den middag zal er weder spiegelgevecht buiten
de Leuvense poort gehouden worden; men zegt dat de Ko-
ning in persoon een der corpsen zal kommanderen.

— Wij vernemen dat de heer *Klysters*, hoogleraar aan
de universiteit te Gent, met den titel van geneesheer des Ko-
nings is vereerd geworden.

— Aan de rustende burgerwacht is bevel gegeven om zich
gereed te houden ten einde het garnizoen in den plaatselijken
dienst te vervangen.

Van den 4.

De senaat heeft gisteren de onderscheiden budjetten, bij den
zelve in beraadslaging, over de publieke schuld, de detatien,
justitie en buitenlandsche zaken aangenomen. Na de aanneming
dezer budjetten ontwikkelde de heer *Lefebvre Meuret* zijn voor-
stel; den vorigen dag gedaan; strekkende, dat er een adres
aan den Koning gedaan wierd, om den Koning van Holland
verantwoordelijk te stellen voor al de schaden, die voor België
zouden spruiten uit de weigering om tot de 24 artikelen toe
te treden. De minister van buitenlandsche zaken, na eenige
discussien verklaarde, dat hij der vergadering de verzekering
geven kon, dat het gouvernement niets verzuimen zou, tot
waarborg dat de belangen des lands niet wierden opgeofferd.
Het voorstel werd daarop afgewezen.

— In de zitting der afgevaardigden van gisteren heeft de heer
Ozy een voorstel gelezen over den doorvoer van granen, waarbij
de vernietiging van het besluit van het provisorisch gouverne-
ment van 23 oktober 1830, opzigtelijk dit artikel, wordt voor-
gesteld. De kamer beval het drukken en het onderzoek in de
sectien hierop werden door de kamer de beraadslagingen over
het budjet van finantien vervolgd.

— De engelsche ambassadeur, sir *R. Adair*, heeft eergiste-
ren met den grootsten spoed eenen koerier aan sir *Ch. Bagot*, te
s Hage afgezonden.

— De kanonniërs van de hatterijen, die te Brussel zijn, heb-
ben voeg een paar dagen zich gaafend met het aan van vlie-
gende bruggen over het glacis van den boulevard van den
gent; andere, vermeldt de *Courier* a waren y verig bezig met

het laden van de waisons, die op den boulevard staan.

— Het bevel tot ontbinding van de artillerie-kompagnien van den 1sten ban (der burgerwacht van Mous) is herroepen geworden. Hetzelfde is gisteren naar Antwerpen opgetrokken.

— Men weet, dat ons ministerie van oorlog zich aan den maarschalk *Soubt* gewend heeft, met het verzoek, dat de fransche officieren, die in onze regimenten ingelijfd zijn en slechts tot den 6 april dienst genomen hebben, op nieuw ter beschikking van ons gouvernement gesteld wreed. Het schijnt thans dat dit verzoek ons terstond ingewilligd is, en dat de maarschalk *Soubt* het bevel van zijn gouvernement bij eene dagorder zal hebben uitvaardigd, in welke hij hen te verstaan zal geven, dat hun pligt in dienste en het vorderen, België in de tegenwoordige omstandigheden niet te verlaten. (Commer.)

Nederlands.

HERTOGENBOSCH 6 April.

Den 5 april door Zijne Majesteit goedgekeurd zijnde, tot de aanvankelijke uitreiking van het onderscheidings-teeken, ingesteld bij Z. M. besluit van den 12 september 1831, n. 70, aan tal diergenen, welke deel genomen hebben aan de krijgsvaerzigingen van 1830 en 1831, zoo is op dien dag door het garnizoen der vesting eens lustvolle groote parade gehouden, op welken eene des morgens door het departement van oorlog uitgeraasde dagorde aan de troepen is voorgelezen, om hun op die wijze te onderscheiden, welke door den opperbevelhebber van Bosch, den generaal-majoor *George*, die met het metaal-kruis versierd is geworden, op eene gepaste wijze zijn toegesproken, welke toespraak eenen vurigen geestdrift verwekte. — De troepen hebben vervolgens voor den generaal-majoor opperbevelhebber *Geest* werd.

Des namiddags ten half vijf ure zijn de Heeren hoofd- en andere officieren van het garnizoen, op een vriendschappelijk gastmaal in het hofvelden *Golden Leeuw*, bij den generaal-majoor *George*, vereenigd geweest, bij welken maaltijd de meest gepaste vrolijkheid heeft voorgevallen, en onderscheidene toasters aan Zijne Majesteit den Koning, Z. K. H. den prins veldmaarschalk en aan den voornamen en voorspoed van het koninklijke huis, met vuur en levendigheid zijn gebracht geworden.

— Wij vernemen dat Z. M. tot ridder van den nederlandschen eeduw benoemd heeft den Hoogeerwaarden heer *G. Hermans*, Vicaris-Generaal Apostoliek over de noord-nederlandsche districten van het voormalig bisdom van Ruremonde.

— Te Breda wordt beden een gedeelte der reeds aangekondigde bataljons schutterijen, die uit de depôts en garnizoenen der noordelijke provincien tot versterking der vestingen en van het leger komen, verwacht.

— In het ulvenhontsche domein Bosch, onder het Ginneken, bij Breda gelegen, heeft eergisteren eene verschrikkelijke brand plaats gehad. Wij vernemen, dat dezelfde veroorzaakt is door de onbedachtzaamheid van de werklieden eens aannemers van spit- en aardewerken; deze werklieden, voor hun middagmaal een klein vuur ontstoken hebbende, deelde de vlam zich plotseling aan het nabijliggend droog hout mede, en verspreide zich aldra met zulk eene snelheid, dat binnen korten tijd onderscheidene handens jong mast of deenen bosch door de vlam verteerd werden. Door het dadelijk toesnellen der domein-arbeiders en onderscheidene heeren officieren en manschappen van het 1ste bataljon der 2de afdeling Zuid-hollandsche schutterij, te Bavel gekantoneerd, en de spoedig in werking gebrachte brandspuiten der gemeente Bavel en Ginneken is men gelukkig den brand, die van onberekenbare gevolgen had kunnen zijn, omstreeks vier uren na den middag meester geworden.

— De hoogeerwaarde heer *Sterck*, benoemd tot het aartsbisdom van Mechelen, heeft den 23 maart zijne brieven uit Rome ontvangen; hij zal op zondag den 8 april in zijne hoofdkerk gewijd worden; men is reeds bezig om te bereidselen in deze kerk voor die plegtigheid te maken; er zullen bijjetten worden uitgereikt onder uitkeering van ten minsten éenen gulden, aan het bureau van weldadigheid, welke gelden op dien dag ten behoeve van den armen zullen besteed worden; men heeft dit middel te baat genomen, ten einde eenen toevloed van menschen te voorkomen, die aan de goede orde en den godsdienst zou hinderlijk geweest zijn; de kathedrale kerk van Mechelen kan slechts 3000 personen, dat is, het 8ste gedeelte der bevolking bevatten, en men is zeker dat er vele vreemdelingen zullen komen om getuigen dezer indrukwekkende plegtigheid te zijn.

REDEVOERING van den heer *mr. J. L. A. LUYBEN*, uitgesproken in de zitting van de tweede kamer der staten-generaal, van donderdag 30 maart 11., waarin over de wet tot daarstelling van eenen accyus op de Zeep is geraadpleegd, EDELMOGENDE HEEREN!

Ik ben wederom in de noodzakelijkheid geweest, om, even als in het verleden jaar, ten aanzien van de voorgedragene wijzigingen in het tarief der regten van in-uit- en doorvoer, het geval was, bij doordringen in het vak, dat wij thans willen

belasten, inzettingen te vragen, voor dat ik mijn gevoelen over de in discussie zijnde wet heb kunnen vestigen. Ik heb mij niet bepaald bij de inzage der verzoekschriften, welke aan u edel mogende reppen het onderhavige wets ontwerp zijn toegekomen, maar ben verder gegaan en heb eenen voornamen zeepzieder in een tegen België aan gelegen gewest, geraadpleegd. De eerlijkheid, verkregene kennis in het vak en de vaderlandsliefde van dien fabrikant zijn mij bekend; en dit noopt mij dan ook, om van zijne opgaven ter bestrüding dezer wet gebruik te maken, verzekerd, dat de brave Noord-Nederlander, dien ik bedoel en in het openbaar zoude noemen, indien ik niet vreesde zijne kieschheid te kwetsen, aan geen sluikehandel wil voedsel geven, noch aan s lands schalkist, door een minder quantum dezer belasting, te kort doen. Ik heb derhalve vermeend, met gerustheid, van zijne ondervinding te kunnen gebruik maken, en zal dan ook zijne wijze van zien, in vele punten, tot leidraad mijner aanmerkingen op deze wet nemen.

Als eene algemeene bedenking staat tegen deze wet dat, om met hoop op eene redelijke winst, eene zeepziederij te drijven, er eene hooge maat van *industrie* wordt gevorderd. Een werkzaam zeepzieder tracht, door scheikundige proeven, het middel te vinden, om zijne loogen met mindere kosten te bereiden en in kracht doen toedienen. Daarin eenige vorderingen gemaakt hebbende, brengt hij dezelve in werking en geniet daarvan de vruchten. Doch op dat oogenblik wordt het voor hem van belang, dat zijne ontdekkingen geheim blijven, doordien hij, zoodra deze wereldkundig worden, eene concurrentie zal ontmoeten, welke dadelijk de berekende voordelen en gelukkige gevolgen van zijnen onvermoelden toelag, om zijne fabriek te verbeteren, moet verijdelen. Niemand, geloof ik, zal mij de juistheid dezer aanmerking tegenspreken, en gevolgelyk zal ook niemand kunnen betwijfelen, dat eene gestadige blootstelling der zeepziederijen aan de visitatie van de beambten der accyusen, volkomen geschikt is, om alle uitbreiding van nijverheid in dit vak te stuiten. Geen fabrikant zal immers, onder zulke wet, eene proefnemingen, welke veelal met niet onverschillige kosten gepaard gaan, willen wagen, daar hij verzekerd is, dat, indien dezelve wel gelukken en een wezenlyk voordeel moeten opleveren, hetgeen hem zijne gedane aanschotten met interesten zoude kunnen vergoeden, de vruchten zijns arbeids niet door hem zullen worden ingeogst, omdat zijne operatiën door de beambten der accyusen publiciteit zullen erlangen, en zijne voordeelige wijze van werken dan weldra door alle mededingers zal worden overgenomen.

De hooveelheid der belasting tot zeven centen per pond, is doodelijk voor de noord-nederlandsche fabrieken in *harde zeep*; dewijl dit den invoer van vreemde zeep, die slechts met eene gelijke som is belast, en in hoedanigheid de onzen minstens evenaart, zoo niet overtreft, zal uitlokken; en het geringe, dat de *handels* daarvoor kan winnen, oorzaak doen zijn, dat de *inlandsche fabrikant* in dat artikel dien tak van nijverheid zal moeten laten varen. Voor de *zachte zeep* zijn er nog ergere gevolgen te duchten, *ja zóóer te verwachten*. In België, waar dat artikel, uit het beginsel van de fabrieken te beschermen, niet is belast, zal men van dezen voor den nederlandschen fabrikant zoo dadeeligen maatregel, al de vruchten plücken, en wel door middel van den *sluikehandel*. Men moge nu spreken van eene wel bezette tollinie; men moge de activiteit en eerlijkheid onzer beambten der in- en uitgaande regten hemelhoog verheffen; dit alles neem ik aan, en beweer dan nog, dat de sluikehandel uit België met geene mogelijkheid kan worden belet, zonder dat men een getal nieuwe beambten aanstelt, voor welker bezoldiging een aanzienlyk gedeelte der geraamde opbrengst dezer belasting zoude nodig wezen; want, Ed. Mogheeren! om eene geheel openliggende grenslijn, van *ruim twintig uren lang*, door geen enkel fort gedekt, noch door het geringste stroomtje afgesneden, dermate te bezetten, dat met goed gevolg tegen den sluikehandel zal zijn gewaakt, is een werk, waartoe reuzenkrachten worden vereischt, en, bij gebrek van deze, eenige honderden nieuwe kommiezen, visiteurs, controleurs, buitengewone inspecteurs, zoo als er thans al op de linie werkzaam is, enz., noodzakelyk zullen zijn. Dat zij, die de ligging der provincie Noord-Brabant geographisch kennen, dit overwegen, en dan houd ik mij overtuigd, dat zij hieromtrent met mij zullen instemmen. En, hoe zullen de zaken zich lang geldersche, overijsselsche en groningsche grenslijnen, ten aanzien van dezen sluikehandel, van de zijde der prussische en hanooversche zeepziederijen, toedragen? Zal ook daar het toezigt niet moeten worden verdubbeld? Zal dit de vermeerdering van ons talryk kommiezen-leger, indien ik mij zoo mag uitdrücken, niet al te noodzakelyk maken? Men moet dit ook toestemmend beantwoorden. En, den ik dan van de *waarheid* afgeweken, met vooruit te stellen, dat een groot gedeelte van de geraamde opbrengst dezer belasting aan de vermeerdering der ambtenaren zal moeten worden ten koste gelegd? Men moge hiertegen aanvoeren, zoo als men in de beantwoording van de aanmerkingen der afdelingen dezer vergadering reeds gedaan heeft, dat dit punt behoort tot de daarstelling van het nieuwe tarief der regten van in-uit- en doorvoer, en al te vroeg te worden besproken; men moge op deze vrij gemakkelijke wijze gewigtige aan-

merkingen trachten weg te redeneren; dit blijft loch altijd waar, dat middelerwijl onze eigen fabrieken veel zullen lijden en eenige, indien het bedoeld tarief niet spoedig in werking komt (hetgeen, om het gewigt der zaak, toch niet met den zoogenaamden *franschen slag* kan geschieden), geheel te gronde gaan, in welk onheil ik in geweten niet mag bijdragen; te meer niet, omdat het mij niet blijkt, dat door zulke maatregelen het algemeen belang, welke handhaving wy gewooren hebben, kan worden bevoorlert. Ironwens, door fabrieken als die welke door de onderhavige wet worden bereikt, te bezwaren, raakt men den eigenaar derzelve zoo gevoelig aan, dat zijn ondergang daarvan kan afhangen; deze ondergang sleept al zijne werklieden mede, en laat hen, die eenige leverancien, als van *olie, talk, potasch*, aan de fabriek doen, mede niet onaangetroefd. En dan vraag ik, beteekent voor de *hoppers, smelters, koperslagers* en andere ambachts- en werklieden de ondergang van zulke fabrieken niets? Zoo men mij antwoordt, dat deze ongetwijfeld daardoor moeten lijden, dan laat ik oogenblikkelijk de nadere vraag volgen, of wy eene belasting, welke zulke heillooze gevolgen kan hebben, kunnen wettigen, en, zal het antwoord, dat hierop past, niet behoeven te verwerpen, om mij op dit motief, al waren er geene andere redenen van afkennig, tegen de wet te verklaren.

Tot de behandeling van eenige bijzondere bepalingen der wet overgaande, kan ik niet bezwaaren, zelfs niet na het antwoord van regeringswege gegeven, waartoe de peiling of waterrijking van de zeepketels, in art. 12 van het project voortnemende, moet dienen. Immers die ketels kunnen nimmer worden volgeladen. Wanneer men de grootste ketels tot op de helft met olie en loog vult, dan nog gebeurt het niet zeldzaam, dat bij de stoking, een groot deel der vloeibare massa opstijgt en uit den ketel loopt; en met geene hoognaamde middelen er in te houden is. De peiling van zulken ketel kan dus, naar mijn oordeel, tot niets leiden, dan tot opening van eenen breeden weg van vexation, voor de ambtenaren der accynsen tegen den fabrikant te plegen, zonder dat het redelijkerwijze mogelijk zij, om dezelve tot ontdekking van fraudes te doen versterken.

Art. 15 kan ook de nadeeligste gevolgen voor den eerlijken fabrikant hebben. Ik veronderstel, dat in eene fabriek waar een groote ketel en verscheidene kleine ketels aanwezig zijn, op het tijdstip der grootste drukte, in den winter, een gebrek aan den grooten ketel komt en men gebruik moet maken van onderscheidene kleine ketels, om de voor het fabriek noodige zeep te kunnen bereiden, zullen dan de aangiften, in dit artikel voorgeschreven, niet in het oneindige loopen? Zal men door vergetenheid, bij zulke drukte, met de beste ironwens boeten concurreren? In zulke drukte tijden is het geenen zeepzieder, *dagelijks* of *viermaal in de week* stokende, mogelijk, het vuur op te geven, waarop het vuur onder de ketels wordt gelegd, dewijl men alsdan op voorraad stookt en zoo veel zeep maakt, als men hoeveelheid van genoegzaam krachtige stook heeft. Men kan in de aangifte ook den dag en het uur niet bepalen, waarop de vorming en vating der zeep zal plaats hebben, om de eenvoudige reden, dat de hoedanigheden der grondstoffen kunnen te weeg brengen dat de stookfels van 12 tot 14 zelfs tot 20 uren, verschillen. Men kan ook wel verklaring doen van de hoeveelheid olie, welke men zal storten, dock de daarvan voor te komen hoeveelheid zeep is niet vooruit te bepalen, omdat jonge oliën in de op te leveren zeep veel van de oude verschillen, en de eene stoker met meer voordeel werkt, dan de andere. Wat meer is, hoe kan een zeepzieder strafbaar worden verklaard voor eene mindere of meerdere hoeveelheid van aangegereven zeep in den ketel, daar hij bij de aangifte niet kan weten, hoeveel zeep de olie en potasch, dikwerf zoo verschillende in hoedanigheid, hem zullen opleveren? De onderzanding leert ons, dat het eene stooksel steeds van het andere verschilt, en alzoo is de juistheid van zulke aangifte volstrekt onmogelijk, en *ad impossibilia nemo tenetur*.

De in art. 17 gevorderde opgave der quantiteit zeep vier dagen na de vorming of vating, is alsmede eene belemmering in den goeden en geregelde gang dezer belangrijke fabrieken; om dit te kunnen doen, behoorde men alle halve tonnen, quarlen en achsten, na behoorlijk gevuld en gedigt te zijn, te wegen. Men ga eens na, tot welke werkzaamheden zulke hamoerjents aanleiding geven moet. Men neme een stooksel van 50 tonnen zeep, waarvan men er tien verdeelt in halve, vijftien in quarlen, en vijf en twintig in achsten, dan behoud men een getal van twee honderd tachtig stuks met zeep gevuld vaatwerk. Deze stukken, na behoorlijk gekoeld zijnde, moeten eenige uur oaatje worden gewogen en opgeteekend, om aan het regtschrift van dit wets-artikel te kunnen voldoen. Hieruit wordt jaarlijk eene buitengewone werkzaamheid geboren, welke in den goeden stooktijd, wanneer er in welbekante fabrieken eene buitengewone drukte heerscht, niet is uit te voeren, en misdien kant wordt in den weg gesteld, en tegen de aanneming van deze wet pleit.

Al deze belemmeringen werken de fabrieken in de hand van hen, die zich politiek van ons hebben afgescheurd; terwyl zij te zelfder tijd den ondergang van onze zeepziederijen zullen berokkenen. Dit kan niet mogelijc meening de wetgebers niet wezen, in zoop als kunnen de staten-generaal niet medeweten. Behalve deze belemmeringen, welke ook drukkende kosten voor den fabrikant zullen veroorzaken (want alle kustingewoon werk moet ook, buitengewoon, worden behaald), is deze belasting met accynsen, zegel, enz., tot lasten der tien guldens op 100 pond opgevoerd, en dit stelt aan onze fabrieken een vrij veel uitstrikhandel open, en geeft hun, bij voorraad, de verzekerings- en voorsert alle zeepziederijen in de provincien te overdueren en paderhand ook de van het buitenland gebrachte zeeprijks den doodsteek toe te brengen. Men herinnere zich slechts welke menigvuldige bezwaren van zachte zeep de fabrieken van Antwerpen, Leuven en St. Niclaas, ondanks de mindere kwaliteit van fabrikaat, op den markt van *St. Alban* bevoorens in de noordelijke gewesten hebben ingetroefd, en men zal men veel overtuigd zijn, dat in zulke prijs, die doch toe van deze belasting, nog veel meer, met dien van onze zeep zal onderscheiden moet gebiet, van de *hollandsche* zeep, dan markten recht loopen en dat van de *hollandsche* zeep, een voordeel overminderen. Dat men niet past, dat men de *hollandsche* zeep, voor de opmerking, dat de *zeep, welke men nu op den markt daarvan paal en perk zullen stellen, want ik heb inmenneerds degen zien, dat er minstens eene geheele afdeeling van mijn land gelijk aan eene afdeeling infanterie, trouwloos is, en den strikhandel te beletten, waartuit U. Ed. Mog. gebedelyk het gevolg zullen afleiden, dat er meer dan ooit, juist om het vooruitrijt, op eene aanzienlijke wijze, streemde, zeep in ons vaderland zal worden ingesluit en verbruikt.*

De eindlooze formaliteiten, waartoe het onbestaat, is van dit ontwerp van wet, zullen voor den zeepziederijen en voor de moegelijheden doen geboren worden, behalve de wederom eenen nieuwen binnernaal aan zijne concurrentie met de naburen moeten oprigten. Dit moet ongetwijfeld ook eenen invloed hebben op de invloed op de zeepziederijen, uit te oefenen, welke ook door de oelieslagerijen, zal worden gevold. Het ingesluit van den handel op onze zeepziederijen toegepast (wanneer later er wellicht), zoude wel eens verkeerd kunnen werken, en aan voortname handestakken, zoo als die van *olie, potasch, en talk*, voor zo veel het binnelandisch vertier betreft, harde slagen toebrengen. Ik zoude hier nog meer bedenkingen op meer artikelen van het project kunnen maken, dan, daar de uwe aandacht slechts nutteloos zoude bezig houden, omdat andere leden dezer vergadering de wet toe in hare uitwendige gedeelten reeds hebben genomen onderzocht; zal de slechte nog eene algemeene bedenking in het midden brengen, en daarmede mijne rede sluiten. Ik houd het er pamelijk voor, dat door doen van een het doel, dat de regering zich voorstelt, niet zal worden bereikt, omdat de belasting, die nu is opgevoerd, en dus naar de eene zijde eenen breeden weg aan den strikhandel opent, en op de andere langs den anderen kant, vele belastingen oplegt, op het denkbeeld zal brengen, om tot *suppliciter* toe te komen. Deze beide gevreesde resultaten van den onderwerpelijken maatregel zijn schadelijk voor de schatkist. Daarom haal ik gewenscht, dat men eene eenvoudige wet, zoop veel mogelijk ontdaan van formaliteiten, met een woord eene wet, die de belanghebbenden op het eerste gezicht kunnen verstaan en gemakkeijk naleven, had ontworpen, en daarbij de quota der belastinglager, b. v. op 3 de 100 pond gehomen. Hierdoor zoude, naar mijn oordeel, de stikerij zijn voorgekomen, en onze fabrieken die toch betere zachte zeep dan onze naburen leveren, niet te zwaar zijn gedrukt geworden. En dit alles zoude het gelukkig gevolg opleveren, dat ook de schatkist daarbij weinig of geen nadeel zoude ondervinden, omdat de meerdere kompieze, die er op de grenzen zullen noodig zijn, en de langzamerhand af te nemen fabrieken, in geval men bij de 7 centen per pond berekende opbrengst kunnen veroorzaken, en bij eene matige belasting er niet zal worden gesluit, en dus de fabrieken in bloei zullen blijven. Men overwege daarbij wel, dat de *oelieslagerijen* bij den bloei der zeepziederijen groot belang hebben, en men misdien met de laatste aan te raken ook de eerste troeft. Alle deze bedenkingen, en de reeks van moegelijheden en nuttelooze belemmeringen voor den fabrikant, in het ontwerp voorkomende, moeten den ondergang onzer bloeiende zeepziederijen ongetwijfeld na zich slepen. Te reel merken dus de zeepziederijen aan, dat deze wet niet kan worden aangenomen, en hen bedacht moet maken op middelen van ontduiking van vele formaliteiten, om den geheelen ondergang onzer fabrieken voor te komen, welk laatste toch eindelijk het droevig gevolg dezer wet zal worden, omdat met behoud derzelve, de concurrentie met de buitenlandse zeepziederijen onmogelijk is. Zoo lang de wet deze, in mijn oog gewigtige, gebreken inhoudt, heb ik gemedraakt, mijn stem tegen dezelve uit te brengen.